

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувачка ступеня доктора філософії Кунпан Ліліана Володимирівна, 2000 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 2020 році Уманський національний університет садівництва за спеціальністю «Садово-паркове господарство», працює на посаді викладача-стажиста кафедри садово-паркового господарства в Уманському національному університеті садівництва, виконала акредитовану освітньо-наукову програму «Садово-паркове господарство».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Уманського національного університету садівництва Міністерства освіти і науки України, м. Умань, від 11 липня 2024 р. № 01-05/114, у складі:

Голови разової

спеціалізованої вченої ради – Анатолія БАЛАБАКА, доктора сільськогосподарських наук, професора, професора кафедри садово-паркового господарства, Уманський національний університет садівництва;

Рецензентів – Світлани АДАМЕНКО, кандидата біологічних наук, доцента, завідувача кафедри лісового господарства, Уманський національний університет садівництва;

Світлани МАСЛОВАТОЇ, кандидата сільськогосподарських наук, доцента, доцента кафедри лісового господарства, Уманський національний університет садівництва;

Офіційних опонентів – Сергія РОГОВСЬКОГО, кандидата сільськогосподарських наук, доцента, доцента кафедри садово-паркового господарства, Білоцерківський національний аграрний університет;

Сергія КОВАЛЕВСЬКОГО, доктора сільськогосподарських наук, професора, професора кафедри ботаніки, дендрології та лісової селекції, Національний університет біоресурсів і природокористування України;

на засіданні 06 вересня 2024 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство Ліліані КУНПАН на підставі публічного захисту дисертації «Оцінювання інтродукованих сортів тюльпана (*Tulipa L.*) за декоративними властивостями для використання у ландшафтному дизайні» за спеціальністю 206 Садово-паркове господарство.

Дисертацію виконано в Уманському національному університеті садівництва Міністерства освіти і науки України, м. Умань.

Науковий керівник – Валентин ПОЛІЩУК, доктор сільськогосподарських наук, професор, член-кореспондент НААН України, Уманський національний університет садівництва, декан факультету лісового і садово-паркового господарства.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису. Дисертація відповідає вимогам п. 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою КМУ від 12.01.2022 № 44 (зі змінами).

Здобувачка має 12 наукових публікацій за темою дисертації, з них 4 – статті у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України, 8 – тези доповідей наукових конференцій.

Наукові публікації, зараховані за темою дисертації, відповідають вимогам пунктів 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою КМУ від 12.01.2022 № 44 (зі змінами):

1. Поліщук В.В., Миколайко В.П., Поліщук Т.В., Калюжна Л.В., Оцінювання стійкості інтродукованих сортів тюльпана до ураження сірою гниллю *botrytis cinerea* tulipae в умовах Правобережного Лісостепу України. *Збірник наукових праць «Сільське господарство і лісівництво»*. 2021. Випуск №21. С. 167-178.

2. Поліщук В.В., Калюжна Л.В. Оцінювання цибулин інтродукованих сортів тюльпана (*Tulipa L.*) для зберігання в умовах Правобережного Лісостепу України. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва*. 2022. Випуск 100. С.125-137.

3. Калюжна Л.В., Поліщук В.В. Морфологічні особливості будови квітки досліджуваних сортів тюльпана (*Tulipa L.*) та їх значення для ландшафтного дизайну. *Вісник Уманського національного університету садівництва*. 2023. Випуск №1. С. 44-49.

4. Калюжна Л.В., Поліщук В.В. Особливості фенологічних фаз росту і розвитку рослин досліджуваних сортів роду тюльпана (*Tulipa L.*). *Вісник Сумського національного аграрного університету*. 2023. Випуск №3. С 9-15.

У дискусії взяли участь та висловили зауваження:

Сергій КОВАЛЕВСЬКИЙ, офіційний опонент, доктор сільськогосподарських наук, професор, професор кафедри ботаніки, дендрології та лісової селекції, Національний університет біоресурсів і природокористування України.

Оцінка позитивна, є зауваження:

1. На нашу думку в роботі занадто деталізований зміст.
2. Авторка вказує, що вона дослідила акліматизаційну здатність, але тюльпани різних сортів не акліматизуються в природних умовах. Вони всі підлягають викопуванню та штучному розмноженню.
3. У тексті відсутнє посилання на рисунки 1.1 і 1.2, до того ж не зазначено чи це фото автора чи взяте з якихось джерел.
4. У першому розділі авторка описує квіти тюльпанів, їх поділ за термінами квітування – проте по всьому тексту роботи мова йде про цвітіння. Який же термін є вірним ?
5. При описі сортів, як об'єктів дослідження, авторка не вказує походження сортів і селекційні методи їхнього отримання.

6. Авторка пише «Визначення зимостійкості проводилося за 5-бальною шкалою Кохна Н.А. (правильно Миколи Арсентійовича). Але дана методика для оцінки зимостійкості деревних рослин і навіть за великого бажання не може бути використаною для оцінки зимостійкості тюльпанів, які викопують восени. Фактичну посухостійкість тюльпанів визначали за 5-бальною шкалою Кохна Н.А., Курдюк А.М. (правильно Олександра Михайловича), але дана методика також для деревних рослин.

7. За чією методикою досліджували псевдоякісні ознаки? (ст. 87) і що це таке.

8. Таблиці 3.4-3.6 мають початкову назву «Кількісні параметри квітки сортів тюльпану ...». Яке відношення кількості має до декоративності?

9. На ст. 113 зазначено «Аналіз оцінки ступеня пошкодження тюльпанів». За якою методикою приводились дослідження і які ознаки ступенів пошкодження?

10. На ст. 119 зазначено «Показником успішності інтродукції рослин є їх пристосування до нових умов навколишнього середовища, тобто акліматизація.» Відповідно до наукового визначення, в цьому речення мова йде про адаптацію, а не про акліматизацію.

11. Авторка зазначає «Дослідження показали, що в умовах Правобережного Лісостепу України найвищу декоративну та господарсько-біологічну оцінку мали сорти, які набрали 120 і більше балів». Але жодна таблиця не містить показники, які були б більше 120 балів. У таблицях 5.1 і 5.2 такі бали відсутні.

12. У назві підрозділу 5.2 зазначено «Оцінювання успішності інтродукованих видів ...» проте у роботі йдеться лише про сорти.

13. У роботі досить часто вживається термін «генотип». При цьому, в роботі відсутні дані про проведення таких досліджень, простежуються не розуміння його значення авторкою, оскільки генотипи не можна зрізувати, генотипи не можна поміщувати у воду, у генотипів відсутні листки, тощо.

14. У пункті 2 рекомендацій вказано «Проводити вибраковку зараженого посадкового матеріалу». Дослідження цього не розглядалося в роботі.

15. На нашу думку, методично не вірно результати досліджень отримані лише в одному географічному пункті (м. Умань) трансформувати на всю територію Правобережного Лісостепу.

Сергій РОГОВСЬКИЙ, офіційний опонент, кандидат сільськогосподарських наук, доцент, доцент кафедри садово-паркового господарства, Білоцерківський національний аграрний університет.

Оцінка позитивна, є зауваження:

1. В анотації ході опису морфологічних особливостей досліджуваних сортів варто було б спочатку викласти опис квіток, як головної декоративної ознаки, морфологічні особливості листя є другорядними ознаками для квітково-декоративних рослин.

2. В огляді літератури історія інтродукції тюльпанів викладена доволі якісно, проте варто було б більш чітко сформулювати дату перших згадок про використання тюльпанів як декоративних рослин, а також підтвердити висновок про вклад українських вчених у вивчення тюльпанів посиланнями на конкретні

наукові роботи та авторів. Доцільно було б ширше і глибше викласти питання сучасної селекції тюльпанів, як досвід Нідерландів, так і світовий.

3. Під час аналізу кліматичних і ґрунтових умов здобувач наводить дані кліматичних умов за роки досліджень та порівнює їх із середньо-багаторічними, проте відсутній, вірніше недостатній аналіз впливу цих мінливих умов на тюльпани, адже їх вегетація розпочинається в березні та закінчується у червні і саме ці місяці є ключовими для розуміння впливу клімату на сорти. Очевидно, що такий аналіз дав би можливість глибше зрозуміти відмінності у проходженні фенологічних фаз розвитку різних досліджуваних сортів.

4. Під час викладу матеріалів фенологічних спостережень та результатів вимірів вегетативних і генеративних органів було б доцільно навести календар цвітіння досліджуваних сортів в роки досліджень. Зібрані дані дозволяють це зробити і використати в презентації під час захисту.

5. В підрозділі 3.2.4 Оцінювання обліку продуктивності сортів тюльпанів на зріз мова йде про вихід продуктивних (стандартних) квіток з кожних десяти стандартних цибулин. Тому можливо і назву розділу таблиці варто було б перефразувати – наприклад «Вихід стандартних квіток з 10 висаджених цибулин» або хоча б зазначити це в дужках..

6. Не зовсім коректною є назва підрозділу 3.3. Мінливість досліджуваних сортів видів роду *Tulipa L.*, адже мова йде не про мінливість ознак за роками в межах сорту, а про варіативність однакових ознак між сортами, що в принципі і зазначено в назві таблиці 3.8 та наступних таблицях.

7. Загалом в тексті роботи виявлені стилістичні та граматичні помилки та русизми на які вказано автору.

Світлана АДАМЕНКО, рецензент, кандидат біологічних наук, доцент, завідувач кафедри лісового господарства, Уманський національний університет садівництва.

Оцінка позитивна, є зауваження:

1. У роботі зустрічаються орфографічні, граматичні та технічні помилки, невдалі вирази та звороти.

2. Підрозділи літературного огляду викладено розгорнуто, однак деякі речення і твердження часто дублюються. Можливо їх потрібно поєднати інтерпретаційно для забезпечення логічного порядку та полегшення розуміння тексту.

3. Потребує роз'яснення, за якими критеріями було відібрано стимулятори росту рослин.

4. Під час характеристики вихідного матеріалу тюльпанів (розділ 2, підпункт 2.2) доцільно було б вказати походження садивного матеріалу сортів усіх п'ятнадцяти груп, інтродукованих на дослідні ділянки кафедри садово-паркового господарства Уманського НУС.

5. Таблиці дисертації перевантажені цифровим матеріалом і важко сприймаються, тому представлені результати бажано зображати графічно.

6. У деяких таблицях відсутні статистичні показники, хоча в них наведені дані за три роки дослідження.

7. Висновки дисертації науково обґрунтовані, але деякі з них бажано було б скоротити. А пропозиції виробництву варто конкретизувати.

Світлана МАСЛОВАТА, кандидат сільськогосподарських наук, доцент, доцент кафедри лісового господарства, Уманський національний університет садівництва.

Оцінка позитивна, є зауваження:

1. При оформленні тексту роботи зустрічаються поодинокі недоліки технічного характеру.

2. У першому розділі (огляд літератури) за тематикою дисертації проаналізовано недостатню кількість інформації сучасних зарубіжних вчених.

3. У третьому розділі (пп. 3.3.1) досліджено кореляційний аналіз впливу погодних умов на тривалість цвітіння досліджуваних сортів тюльпана, однак важливо було б конкретизувати окремі пункти таблиці.

4. Занадто деталізований зміст, тоді як деякі пункти в роботі займають одну сторінку.

5. У четвертому розділі авторка детально дослідила ураження тюльпанів збудниками хвороб і шкідників, однак, у недостатній мірі обґрунтувала заходи і технології захисту тюльпанів від патогенів. Особливу увагу варто було б приділити засобам біологічного захисту тюльпанів.

6. Доречно було б навести приклади висадки рослин та композицій з досліджуваних тюльпанів у садово-парковому господарстві з використанням сучасних комп'ютерних програм.

7. Таблиці 5.1 та 5.2 великі за обсягом, саме тому їх слід винести в додатки.

Анатолій БАЛАБАК, голова разової спеціалізованої вченої ради, доктор сільськогосподарських наук, професор, професор кафедри садово-паркового господарства, Уманський національний університет садівництва.

Оцінка позитивна, без зауважень.

Валентин ПОЛІЩУК, науковий керівник, доктор сільськогосподарських наук, професор, член-кореспондент НААН України, декан факультету лісового і садово-паркового господарства, Уманський національний університет садівництва.

Оцінка позитивна, без зауважень.

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 членів ради,

«Проти» – 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада присуджує Ліліані КУНПАН ступінь доктора філософії з галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство за спеціальністю 206 Садово-паркове господарство.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової
спеціалізованої вченої ради

Анатолій БАЛАБАК